

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA 9

ČJ906

Test je předmětem autorských práv www.dostansenagympl.cz

DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 30

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Jméno a příjmení

1 Základní informace k zadání zkoušky

- Časový limit pro řešení didaktického testu je uveden na záznamovém archu.
- U každé úlohy je uveden maximální počet bodů.
- Za neuvedené řešení úlohy či za nesprávné řešení úlohy jako celku se **neudělují záporné body**.
- **Odpovědi píšete do záznamového archu.**
- Poznámky si můžete dělat do testového sešitu, nebudou však předmětem hodnocení.
- **Nejednoznačný nebo nečitelný zápis odpovědi bude považován za chybné řešení.**

2 Pravidla správného zápisu odpovědí

- Odpovědi zaznamenávejte **modře nebo černě** písíčí propisovací tužkou, která píše **dostatečně silně a nepřerušovaně**.
- **Hodnoceny budou pouze odpovědi uvedené v záznamovém archu.**

2.1 Pokyny k uzavřeným úlohám

- U všech úloh/podúloh je **právě jedna odpověď správná**.
- Odpověď na úlohu/podúlohu zřetelně zakřížkujte v příslušném bílém poli záznamového archu, a to přesně z rohu do rohu dle obrázku.

A B C D

4

- Pokud budete chtít následně zvolit jinou odpověď, pečlivě zabarvete původně zakřížkované pole a zvolenou odpověď vyznačte křížkem do nového pole.

A B C D

4

- Jakýkoli jiný způsob záznamu odpovědí a jejich oprav bude považován za nesprávnou odpověď.

2.2 Pokyny k otevřeným úlohám

- Odpovědi **píšte čitelně** do vyznačených bílých polí.

16

- Povoleno je psací i tiskací písmo a číslice.
- Při psaní odpovědí rozlišujte **velká a malá písmena**.
- Pokud budete chtít následně zvolit jinou odpověď, původní odpověď přeškrtněte a novou odpověď zapište do stejného pole. Vaše odpověď nesmí přesáhnout hranice vyznačeného pole.
- Za chybu se považuje nesprávná (tj. i nadbytečná) nebo chybějící dílčí odpověď. Maximální dosažitelné bodové hodnocení za úlohu se sníží o započítané chyby.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 1–4

TEXT 1

Jak lvové bijem o mříže,
jak lvové v kleci jatí,
my bychom vzhůru k nebesům
a jsme zde Zemí spjatí.

Nám zdá se, z hvězd že vane hlas:
„Nuž pojdte, páni, blíže,
jen trochu blíže, hrdobci,
jimž hrouda nohy víže!“

My přijdem! Odpust', matičko,
již jsi nám, Země, malá,
my blesk k myšlénkám spřaháme
a noha parou cvalá.

My přijdem! Duch náš roste v výš
a tepny touhou bijí,
zimniční touhou po světech
div srdce nerozbijí!

My přijdem blíž, my přijdem blíž,
my světů dožijeme,
my bijem o mříž, ducha lvi,
a my ji rozbijeme!

(Jan Neruda: Jak lvové bijem o mříže)

TEXT 2

Anafora (řecky znovuuvedení) je v literární teorii slovní figura, opakování shodného slova nebo skupiny slov na začátku za sebou jdoucích veršů nebo vět.

1 bod

1 Které z následujících tvrzení o TEXTU 1 je pravdivé?

Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2.

- A) V textu se anafora neobjevuje.
- B) V textu se anafora objevuje pouze v první sloce.
- C) V textu se anafora objevuje pouze v první a poslední sloce.
- D) V textu se anafora objevuje minimálně ve třech slokách.

1 bod

2 Které z následujících tvrzení o TEXTU 1 není pravdivé?

- A) Jedná se o ukázkou umělecké literatury, konkrétně lyrické poezie.
- B) V textu se nenachází žádné přirovnání.
- C) Text se skládá z pěti slok, každou sloku tvoří čtyři verše.
- D) V textu se vyskytují více než dva poetismy.

1 bod

3 Které z následujících tvrzení o slově podtrženém ve výchozím TEXTU 1 je pravdivé?

- A) Podtržené slovo je označením hrdého člověka.
- B) Podtržené slovo je označením brouka hovnívála (= lidové označení vrubouna posvátného).
- C) Podtržené slovo je označením člověka, který má na zádech hrb.
- D) Podtržené slovo je označením člověka, který před ostatními ohýbá svůj hřbet.

4 Které z následujících tvrzení odpovídá TEXTU 1?

- A) V textu se objevují prvky reflexivní (= úvahové) lyriky.
- B) V textu se objevují prvky milostné lyriky.
- C) V textu se objevují prvky náboženské lyriky.
- D) Text neobsahuje prvky lyriky.

max. 2 body

5 Vypište z každé z následujících vět (5.1–5.2) základní skladební dvojici.

(Základní skladební dvojice musí být zapsána pravopisně správně.)

- 5.1 Na webových stránkách byly včera zveřejněny výsledky školního kola biologické olympiády.
- 5.2 Uprostřed moderní kanceláře stojí nenápadná bedna s navrtanými otvory.

max. 2 body

6 Rozhodněte o každém z následujících možností, zda jsou pravopisně správně (A), či nikoli (N).

	A	N
6.1 Obě třídy se už vrátili z výletu.	☐	☐
6.2 O víkendu plánujeme vyrazit na túru do Orlických hor.	☐	☐
6.3 Děvčata chodily celé léto bosa.	☐	☐
6.4 Desítky fanoušků vstávaly ze sedadel a mohutně fandily.	☐	☐

max. 2 body

7 Ke každé z následujících podúloh (7.1 a 7.2) napište současné (tj. ne zastaralé) spisovné slovo, které odpovídá zadání a zároveň není vlastním jménem.

- 7.1 Napište současné spisovné podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného dvouslabičné, je příbuzné se slovem LUP a skloňuje se podle vzoru PÍSEŇ.
- 7.2 Napište současné spisovné přídavné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného dvouslabičné, je příbuzné se slovem VLK a skloňuje se podle vzoru JARNÍ.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 8–14

(1) Národní divadlo bylo poprvé otevřeno 11. června 1881 na počest návštěvy korunního prince Rudolfa. Odehrálo se v něm ještě dalších 11 **představení**, pak byla budova uzavřena pro dokončovací práce. Uprostřed nich, 12. srpna 1881, došlo k požáru, který zničil měděnou kupoli, hlediště i jeviště divadla. Požár byl pochopen jako celonárodní KATASTROFA a vyvolal obrovské odhodlání pro nové sbírky: za 47 dní byl vybrán milion zlatých. Tomuto nadšení národa však neodpovídaly zákulisní **boje**, které se rozhořely po katastrofě. Prof. arch. Josef Zítek byl odstaven a na rekonstrukční práce byl povolán jeho žák arch. Josef Schulz. Ten prosadil rozšíření budovy o nájemný dům dr. Poláka, který stál za budovou bývalého Prozatímního divadla, začlenil tuto budovu do stavby Národního divadla a zároveň poněkud pozměnil prostorové dispozice hlediště, aby zlepšil viditelnost. S velkým citem přitom respektoval styl Zítkovy budovy, a podařilo se mu tak spojit tři budovy různých autorů do absolutní stylové jednoty.

(2) Budova Národního divadla byla otevřena 18. listopadu 1883 představením Smetanovy slavnostní opery Libuše, pro tuto **příležitost** zkomponované. Budova, technicky dokonale vybavená (elektrické osvětlení, ocelová konstrukce JEVIŠTĚ), sloužila bez velkých přestaveb skoro sto let. Až 1. dubna 1977 bylo Národní divadlo představením Jiráskovy Lucerny na více než šest let uzavřeno. Za vedení hlavního projektanta Ing. arch. Zdeňka Vávry začala jeho generální rekonstrukce. Rozsáhlá přestavba spojená s dostavbou okolí divadla, byla ukončena k závaznému termínu, kterým bylo datum 100. výročí otevření: 18. listopad 1983. V tento den byla historická budova **opět** představením Smetanovy Libuše předána veřejnosti. V současnosti je tento historický nesmírně důležitý a krásný objekt spolu s připojenou moderní provozní budovou, v níž je umístěna i hlavní pokladna, hlavní scénou tří uměleckých souborů Národního divadla: činohry, opery a baletu.

(www.narodni-divadlo.cz)

max. 2 body

8 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

	A	N
8.1 Smetanova opera Libuše vždy uzavírala činnost Národního divadla.	☐	☐
8.2 V budově Národního divadla je umístěna hlavní pokladna a scéna činohry, opery a baletu.	☐	☐
8.3 V Národním divadle bylo odehráno celkem 11 představení před vypuknutím požáru.	☐	☐
8.4 V průběhu let se na stavbě a rekonstrukcích Národního divadla podíleli tři významní architekti.	☐	☐

1 bod

9 Které z následujících tvrzení o výchozím textu je pravdivé?

- A) V textu jsou podtržena dvě souvětí: každé z nich se skládá ze čtyř vět.
- B) V textu jsou podtržena dvě souvětí: první z nich se skládá z pěti vět, druhé z nich se skládá ze dvou vět.
- C) V první části textu je podtrženo souvětí skládající se z pěti vět, v druhé části textu je podtržena věta jednoduchá.
- D) V první části textu je podtrženo souvětí skládající se ze čtyř vět, v druhé části je podtrženo souvětí skládající se ze dvou vět.

1 bod

10 Které z následujících tvrzení o dvou slovech zapsaných ve výchozím textu velkými písmeny je pravdivé?

(Význam slov posuzujte v kontextu výchozího textu.)

- A) Obě tato slova jsou citově zbarvená.
- B) Pouze slovo *katastrofa* je citově zbarvené.
- C) Pouze slovo *jeviště* je citově zbarvené.
- D) Žádné z těchto slov není citově zbarvené.

1 bod

11 Které slovo cizího původu označuje zkratka arch. užívaná v textu, synonymem tohoto slova v českém jazyce je slovo stavitel.

- A) archeolog
- B) archaismus
- C) archivář
- D) architekt

1 bod

12 Kterou z následujících dvojic slov nelze v kontextu výchozího textu považovat za synonyma?

(První slovo z každé dvojice pochází z výchozího textu a je v něm vyznačeno tučně.)

- A) představení – inscenací
- B) boje – šarvátky
- C) příležitost – šanci
- D) opět – znovu

max. 2 body

13 Rozhodněte o každém z následujících úseků výchozího textu, zda se v něm vyskytuje (A), nebo nevyskytuje (N) sloveso dokonavé.

	A	N
13.1 nadšení národa však neodpovídaly zákulisní boje	☐	☐
13.2 ten prosadil rozšíření budovy	☐	☐
13.3 budova sloužila bez velkých přestaveb	☐	☐
13.4 s velkým citem přítom respektoval styl	☐	☐

max. 2 body

14 Vypište z druhé části výchozího textu dvě přivlastňovací přídavná jména, která jsou zde užitá v 2. pádě.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

---

1 bod

15 Ve které z následujících možností je správně zapsána interpunkce?

- A) Přesvědčovala nás o tom, že jí revizor křivdil, a že pokutu dostala neprávem.
- B) Mezi ovoce určitě patří, jednak jablka a hrušky jednak taky meloun.
- C) Na malém pískovišti umístěném před zeleným bytovým domem, mezi sebou vedly spor dvě neposedné děti.
- D) Vařím tu večeri od okamžiku, kdy jsem se vrátila z práce, a ještě pořád ji nemám hotovou.

---

max. 3 body

16 Přiřaďte k jednotlivým větám (16.1–16.3) odpovídající tvrzení (A–E).

(Žádnou možnost z nabídky A–E nelze přiřadit víckrát než jednou. Dvě možnosti zbudou a eбудou použity.)

- 16.1 Na panských statcích panoval **dřív** přísný řád. _____
- 16.2 Správcem **statku** se stávali zkušené šafáři. _____
- 16.3 Polních prací se s neobyčejným **nadšením** zúčastnila většina přítomných. _____

- A) Větný člen zvýrazněný v této větě je přívlastek shodný.
- B) Větný člen zvýrazněný v této větě je přívlastek neshodný.
- C) Větný člen zvýrazněný v této větě je předmět.
- D) Větný člen zvýrazněný v této větě je příslovecné určení způsobu.
- E) Větný člen zvýrazněný v této větě je příslovecné určení času.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 17

Blíží se konec deníku. Zbývá několik posledních listů. Odhaduji, že do současnosti chybí nejméně deset měsíců našeho života, deset měsíců záznamů.

Nechápu. Proč přestal psát? Už ho naše manželství tolik nezajímá? Nebo má druhý díl, který ukryl na bezpečnějším místě?

Stejně je to divné. Františkův deník mi nepřinesl nic dobrého; nějakou tu slzu, pocity zklamání, těžkou deziluzi, a přesto pociťuji lítost, že končí. Něco podobného prožívám, když dočítám dobrou knihu. Ke konci spravidla čtu rychleji, očima přeskakují nepotstatná slovní spojení, abych věděla, jak příběh dopadne. Prokoušu se k závěru, knihu zaklapnu a připadám si, jako by mně opustil dobrý přítel, jako by mi mezi prsty protekla neopakovatelná životní šance. Druhý den sáhnou po nové knize a celé se to opakuje. Tohle ale není kniha. To je život. Nemůžu ho dočíst, zaklapnout a sáhnout po novém.

(Simona Monyová: Deník citového vyděrače)

max. 4 body

- 17 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.**

Slova napište bezchybně ve stejném tvaru, ve kterém jsou užitá v textu. Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

---

max. 2 body

- 18 Na každé vynechané místo (*****) v českých ustálených slovních spojeních doplňte příslušné slovo v náležitém tvaru.**

- 18.1 Když jsem kontrolovala domácí úkol, vůbec jsem se v něm nevyznala, protože jednotlivé věty na sebe ani trošku nenavazovaly. Nemělo to (*****) ani patu.
- 18.2 Nikdo se nechtěl ujmout organizace plaveckého výcvikového kurzu. Všichni učitelé tělesné výchovy si tento nepopulární úkol přehazovali mezi sebou jako (*****) brambor.

3 body

19 Seřadte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby byla dodržena textová návaznost.

A) Mistr Benedikt mi dovolil použít dřevo z dílny a čerstvé javorové větve. V neděli po bohoslužbě jsem odvěkl svůj miniaturní obléhací stroj na sever k Bunhil Fields, abych ho vyzkoušel. V pytli přes rameno jsem měl zkažené ovoce jako municí.

B) Vykročil ke mně. V náručí držel malinkou holčičku, která se zalykala smíchy, když chlapci skapávala tmavě červená semínka z vlasů na límec.

C) Ukázalo se, že katapult odpaluje velice dobře, jen není moc přesný. S hrůzou jsem přihlížel, jak první věc, kterou jsem vystřelil – silně přezrálé granátové jablko – zatáčí doleva, dopadá na hlavu docela velkému klukovi a potřísňuje mu celou košili šťávou.

D) Bylo to tři měsíce poté, co jsem se stal učněm. Mistr Benedikt mi dal k prostudování knihu o válčení v minulosti. Když jsem si přečetl o katapultech, posedla mě myšlenka nějaký si postavit.

E) Chlapec se zmateně podíval k obloze, jako kdyby uvažoval, proč po něm Bůh hází granátová jablka. Pak si v trávě všiml mého malého katapultu.

F) V první chvíli jsem chtěl co nejrychleji utéct. V Cripplegate jsem vyrůstal mezi většími kluky, a tak jsem očekával nakládačku. Tenhle mě však oslovil docela klidně, obzvláště na to, že kvůli mně páchl jako kompost.

(Kevin Sands: Alchymistova šifra)

19.1 _____

19.2 _____

19.3 _____

19.4 _____

19.5 _____

19.6 _____

1 bod

20 Která z následujících vět obsahuje pravopisnou chybu?

- A) Připomněl jsem mu domácí úkol.
- B) Nerozumněl jsem mu ani slovo.
- C) Tamější obyvatelé se vzbouřili proti bezpráví.
- D) Vzpomněl si na babičku a po tváři se mu rozlil šťastný úsměv.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 21–25

(1) Kromě toho od uzavření míru s pěti famigliemi moc Corleonovců upadla. Nesporně nejmocnější byla teď v newyorské oblasti Barziniho famiglia; spojenectví s Tattagliovci jí získalo postavení, které kdysi zaujímala famiglia Corleonových. Tato aliance navíc rafinovaně omezovala moc Corleonovců tím, že násilně pronikala do jejich hráčských oblastí, zkoušela jejich reakci, a když viděla, že se jí neklade odpor, zřizovala tam vlastní sázkové kanceláře.

(2) Donův odchod na odpočinek Barziniovců a Tattagliovců velmi potěšil. I když z Michaela třeba vyroste silný soupeř, na dalších deset let se rozhodně nedokáže ve lživosti a vlivu vyrovnat donovi. Famiglia Corleonových tedy zcela jasně upadala.

(3) Corleonovci opravdu utrpěli citelné ztráty. Z Freddieho se vyklubal pouhý hospodský a sukničkář, což v sicilském nářečí znamená chamtivé dítě, neustále sající z matčina prsu – jedním slovem zženštilce. Sonnyho smrt byla hotovým neštěstím. Jistě, dopustil se omylu, když poslal mladšího Michaela zabít Turka a toho policejního kapitána. I když se to snad z hlediska taktiky zdálo správným, z hlediska dlouhodobé strategie to byla hrubá chyba. Nakonec musel don kvůli tomu vstát z postele. Michael tím přišel o dva roky cenných zkušeností, které mohl nabýt pod otcovým vedením. Jmenování Ira consiglierim bylo snad jedinou bláhovostí, které se don kdy dopustil. Žádný Ir se nikdy nedokáže ve lživosti vyrovnat Sicilanu.

(Mario Puzo: *Kmotr*)

max. 2 body

21 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

	A	N
21.1 Děj románu se odehrává v Itálii, konkrétně na ostrově Sicílie.	☐	☐
21.2 Zženštilce je v ukázce synonymem pro sukničkáře.	☐	☐
21.3 Freddie se dopustil chyby, když poslal mladšího Michaela zabít Turka a policejního kapitána.	☐	☐
21.4 Díky spojení s Tattagliovci převzala rodina Barziniů mocenské postavení famiglie Corleonů.	☐	☐

1 bod

22 Které z následujících tvrzení o postavách vystupujících ve výchozím TEXTU je pravdivé?

- A) Sonny byl Michaelovým mladším bratrem.
- B) Don musel vstát z postele, aby jmenoval Ira consiglierim.
- C) Freddie je nejmladším členem rodiny, který ještě saje mateřské mléko.
- D) Michael se po donově odchodu na odpočinek stal jeho nástupcem.

max. 2 body

23 Rozhodněte o každém z následujících úseků výchozího textu, zda se jedná o domněnku (A), nebo nejedná (N).

	A	N
23.1 ...nesporně nejmocnější byla teď v newyorské oblasti Barziniho famiglia...	☐	☐
23.2 ...i když z Michaela třeba vyroste silný soupeř...	☐	☐
23.3 ...jmenování Ira consiglierim bylo snad jedinou bláhovostí...	☐	☐
23.4 ...zkoušela jejich reakci...	☐	☐

1 bod

24 Který větný člen není obsažen ve druhé části výchozího textu?

- A) přívlastek shodný
- B) přívlastek neshodný
- C) předmět
- D) doplněk

1 bod

25 Ve kterém úseku výchozího textu se vyskytuje složenina?

- A) Složenina se vyskytuje pouze v prvním úseku výchozího textu.
- B) Složenina se vyskytuje pouze v druhém úseku výchozího textu.
- C) Složenina se vyskytuje v prvním a třetím úseku výchozího textu.
- D) Složenina se nevyskytuje v žádném úseku výchozího textu.

---

1 bod

26 Které z následujících slov má pouze jeden význam?

- A) židle
- B) třída
- C) rána
- D) křída

---

1 bod

27 Která z následujících vět je napsána pravopisně správně?

- A) Na maminku s havraními vlasy se usmívalo její bezubé miminko.
- B) Na maminku s havranními vlasy se usmívalo její bezzubé miminko.
- C) Na maminku s havraními vlasy se usmívalo její bezzubé miminko.
- D) Na maminku s havranními vlasy se usmívalo její bezubé miminko.

max. 4 body

28 Přiřadte k jednotlivým souvětím (17.1–17.4) druh vedlejší věty (A–F), která se v daném souvětí vyskytuje.

(Žádnou možnost z nabídky A–F nelze přiřadit víckrát než jednou.)

- 28.1 Učitelé nám radili, jak vybavit novou klubovnu. _____
- 28.2 Chovejte se tak, aby z vás rodiče měli radost. _____
- 28.3 Co se stalo, bylo záhadou. _____
- 28.4 Vypnul sporák, aby omáčku nespálil. _____

- A) předmětná
B) podmětná
C) přívlastková
D) příslovečná účelová
E) příslovečná příčinná
F) příslovečná způsobová

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 29–30

V českých zemích došlo v polovině března 1939 k zahájení okupace nacistickým Německem a k vytvoření Protektorátu Čechy a Morava.

1 bod

29 Ve které z následujících možností je uveden pravopisně správný zápis číslovky užitá ve výchozím textu?

- A) tisíc devětset třicet devět
B) tisíc devět cet třicet devět
C) devatenáct set třicet devět
D) devatenáct třicet devět

2 body

30 Vypište z výchozího textu dvě podstatná jména, která jsou zde užitá ve 3. pádě a obě se skloňují podle stejného vzoru.

ZKONTROLUJTE, ZDA JSTE DO ZÁZNAMOVÉHO ARCHU UVEDL/A VŠECHNY ODPOVĚDI.
